

**PROGRAM WYCHOWAWCZO -
PROFILAKTYCZNY**

**ZESPOŁU
SZKÓŁ
OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH
I ZAWODOWYCH**

w Zagórowie

rok szkolny 2020/2021

I. WYCHOWANIE I PROFILAKTYKA W SZKOLE

Podstawa prawna

- ✓ Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59) - art. 10 ust. 1 pkt 5, art. 26 ust. 2, art. 78, art. 98-99.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej(Dz.U. z 2017 r. Poz. 356)
- ✓ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomani (Dz.U. z 2015 r. Poz. 1249)
- ✓ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
- ✓ ROZPORZĄDZENIEMINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 30 stycznia 2018 r.w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach .
- ✓ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. poz. 1249).

Szkoła, do której zmierzamy to szkoła:

Autonomiczna - w doborze kadry, form pracy i celów.

Samodzielna finansowo - posiadająca dobrą, nowoczesną bazę potrzebne wyposażenie.

Bezpieczna - wolna od patologii, przemocy, zagrożeń.

Zdrowa - ułatwiająca uczniowi rozwój, prowadząca wychowanie prozdrowotne i edukację ekologiczną, dbająca o higienę psychiczną młodzieży, chroniąca nauczycieli przed nerwicą i wypaleniem zawodowym, dająca wsparcie rodzicom, rozwijająca integracyjne formy pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie, unikająca przeciążeń ucznia, niehigienicznego planu zajęć, zapewniająca wychowanie moralne, prorodzinne i seksualne uczniom, tworząca przyjazny klimat i dobre wspomnienia tak, że absolwenci mówią o niej „moja szkoła”.

Przygotowująca do życia - dająca uczniom umiejętność dobrego komunikowania się ze światem, samodzielnego uczenia się, praktyczne i przydatne w życiu umiejętności, ufność we własne siły, zaradność w trudnych sytuacjach, orientację w środowisku społecznym i przyrodniczym, umiejętność współżycia w grupie i korzystania z technicznych środków komunikacji.

Otwarta - urządzająca imprezy środowiskowe, udostępniająca dzieciom i ich rodzinom boisko, halę sportową, pracownię komputerową, organizująca działalność pozalekcyjną i rozrywkową dla wszystkich klientów szkoły.

Demokratyczna - sprawiedliwa, wychowująca do demokracji, przestrzegająca praw dziecka i ucznia, samorządowa, wrażliwa na opinie uczniów i rodziców, posiadająca radę pedagogiczną podejmującą decyzje z dyrektorem, ucząca zasad budowania dobrej wspólnoty.

Humanistyczna - wprowadzająca w świat uniwersalnych ludzkich wartości opartych na sprawiedliwości społecznej, zasadach etycznych, zachęcająca do uczestnictwa w kulturze i sztuce, pokazująca jak praktycznie można realizować wartości i ideały.

Twórcza - innowacyjna, ucząca się i rozwijająca, tworząca możliwości rozwijania talentów i zdolności uczniów.

Z własnym obliczem - tradycją i tożsamością.

Szkoła będzie realizować program wychowawczo-profilaktyczny dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów, obejmujący treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, a także treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Treści i działania o charakterze wychowawczym będą formułowane z uwzględnieniem definicji wychowania określonej w ustawie – Prawo oświatowe, zgodnie z którą:

Wychowanie jest wspieraniem dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacnianym i uzupełnianym przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Proces wychowawczy będzie ukierunkowany na wartości i podejmowanie działań związanych z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świętami narodowymi i symbolami państwowymi. Treści i działania o charakterze profilaktycznym będą wynikać z przeprowadzonej przez szkołę diagnozy potrzeb i problemów zgłaszanych przez społeczność szkolną.

Celem naszej szkoły jest wychowanie człowieka, który wysoko ceni wiedzę i ma świadomość potrzeby kontynuowania nauki i ciągłego samodoskonalenia.

Pragniemy, aby uczniowie naszej szkoły wszechstronnie się rozwijali i byli wspierani w rozwoju.

Sylwetka absolwenta szkoły:

Samodzielny, zaradny, komunikatywny tzn., że:

- jest zaangażowany w życie klasy, szkoły i domu rodzinnego,
- zna źródła zaspokojenia swych zainteresowań i ciekawości, a także umie z nich korzystać,
- konsekwentnie realizuje swoje zamierzenia, kształtuje swój światopogląd i łatwo nie ulega niekorzystnym wpływom innych
- umie wykorzystać swoją wiedzę w praktyce
- umiejętnie komunikuje się w języku ojczystym i obcym
- umie wykorzystywać i korzysta z nowoczesnych technologii
- umie współpracować dla dobra ogółu.

Uczciwy, prawy tzn., że:

- zna i stosuje uniwersalne normy zachowań i współuczestnictwa w procesie tworzenia norm szkolnych,
- swoim zachowaniem wzbudza zaufanie nauczycieli, rodziców i kolegów,
- postępuje w sposób nie naruszający praw i interesów innych,
- szanuje własność prywatną i społeczną,
- umie przyznać się do zachowania nieuczciwego gotów jest ponieść jego konsekwencje.

Odpowiedzialny, obowiązkowy tzn., że:

- zna swoje prawa w szkole i w domu oraz potrafi upomnieć się o ich respektowanie, rozumie sens swoich szkolnych i domowych obowiązków i realizuje je,
- bierze odpowiedzialność za swoje zachowanie i postępuje zgodnie z zasadami asertywności,
- odróżnia fikcję literacką i filmową w przekazach medialnych od świata realnego kultywuje tradycje rodzinne, narodowe, lokalne.

Kulturalny, taktowny, szanujący innych, tzn., że:

- zachowuje się zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami i normami kultury, używa języka literackiego bez wulgaryzmów,
- swoją osobę i poglądy prezentuje w sposób nie naruszający godności innych. szanuje symbole narodowe i religijne,
- jest tolerancyjny wobec innych ludzi odmiennych pod względami: religijnym, fizycznym i kulturowym,
- umie zachować się kulturalnie poza szkołą i domem, np. w kinie, teatrze i muzeum.

Dbający o zdrowie i bezpieczeństwo tzn., że:

- dba o zdrowie swoje i innych, wygląd i higienę osobistą, stosuje zasady zdrowego trybu życia (racjonalnie odżywia się, wypoczywa aktywnie, nie stosuje używek, środków uzależniających),
- dba o środowisko naturalne, bo rozumie związek między jego stanem a zdrowiem człowieka,
- przestrzega podstawowych zasad ruchu drogowego,
- potrafi przewidzieć konsekwencje niebezpiecznych zachowań i dlatego ich unika, wie, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia (kto i jakie instytucje dbają o nasze bezpieczeństwo; telefony alarmowe)
- potrafi zorganizować sobie czas (nauka, sport, rozrywka, sen) w racjonalny sposób.

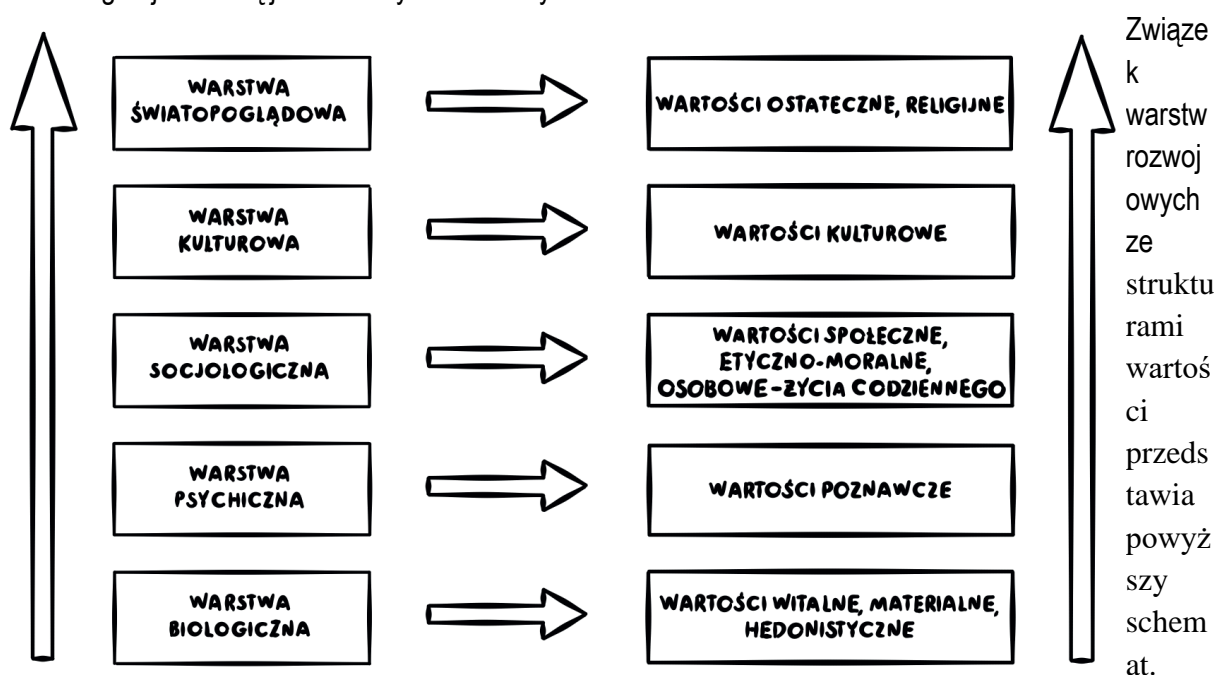
Wprowadzenie

Podstawę programu stanowią trzy struktury.

Pierwszą strukturę tworzy zespół wartości opisujący osobę. Są nimi: godność, rozumność – mądrość, wolność, odpowiedzialność, zdolność do miłości i zdolność do transcendencji. Istotnym zadaniem edukacyjnym jest wspomaganie młodych ludzi w poznaniu tych wartości oraz w ich urzeczywistnianiu.

Drugą strukturę, aksjologiczną tworzą wartości związane z poszczególnym „warstwami rozwojowymi” człowieka.

Trzecią tworzą wartości kultury lokalnej. Analizując znaczenie warstw rozwojowych, należy podkreślić, że z każdą warstwą w naturalny sposób łączą się zintegrowane z nią określone wartości. Jednym z istotnych czynników dynamizowania rozwoju poszczególnych warstw i ich integracji ze sobą jest urzeczywistnianie tych wartości.

Z warstwą biologiczną związane są wartości witalne: zdrowie, pokarm, powietrze, ruch, wypoczynek, wartości geograficzno-klimatyczne; wartości materialne: wszystkie dobra materialne ułatwiające życie, zapewniające egzystencję, pieniądze, mieszkanie, środki lokomocji, sprzęt techniczny oraz wartości hedonistyczne: wolność, seks, zabawa.

Z warstwą psychiczną integralnie związane są wartości poznawcze: wiedza, nauka, mądrość, odkrywczość, twórczość. Przyjęcie przez młodego człowieka wartości nauki, pozytywny stosunek do procesu kształcenia i samokształcenia, zaangażowanie w zdobywanie wiedzy i umiejętności, które stanowią czynniki rozwoju myślenia, wyobraźni, pamięci, uwagi, więc elementów stanowiących podstawę rozwoju warstwy psychologicznej.

Warstwa socjologiczna wyraża się w spontanicznym szukaniu przez młodego człowieka kontaktów z rówieśnikami, zainteresowaniu inną płcią, budowaniu związków przyjacielskich i uczuciowych, poszukiwaniu uznania jako członek grupy i wspólnoty, podejmowaniu zadań i obowiązków społecznych w rodzinie i klasie szkolnej czy organizacjach młodzieżowych, a w dalszej perspektywie w podejmowaniu działań na rzecz coraz szerszych grup społecznych: parafii, Kościoła, grupy zawodowej, samorządu lokalnego, narodu, państwa.

Podstawę rozwoju warstwy socjologicznej stanowi urzeczywistnianie wartości moralnych i wartości osobowych. One warunkują komunikację i integrację społeczną, porozumienie, współpracę i współdziałanie dla dobra wspólnego. Grupę wartości moralnych stanowią: prawda, wierność, poczucie odpowiedzialności, poszanowanie prawdy, dobroć.

Do wartości społecznych jako wartości podstawowych należą: Ojczyzna, naród, Kościół, patriotyzm, niepodległość, praworządność, tradycja narodowa, prawa człowieka, godność człowieka, wolność, pokój, tolerancja, sprawiedliwość, równość społeczna, zabezpieczenie społeczne, demokracja, solidarność. Stanowią one fundament porozumienia i działania społecznego. Ich urzeczywistnianie sprawia, że grupa społeczna może razem żyć i komunikować się.

Spektrum wartości osobowych – życia codziennego stanowią zdrowie, rodzina, szczęście rodzinne, dom, wspólnota, sumienność, uczciwość, honor, odpowiedzialność, posłuszeństwo, opanowanie, cierpliwość, odwaga, koleżeństwo, czystość, samodzielność, umiejętność bycia sobą, lojalność, wytrwałość, prawdomówność, praca, pracowitość, łagodność, ufność, uprzejmość, udzielanie pomocy innym ludziom, punktualność, systematyczność, dyskrecja, szczerowość, stałość przekonań, szacunek, poszanowanie życia, pokora, przebaczenie, wyrzeczenie, jałmużna, dobre obyczaje, sława. Są to wartości zorientowane na funkcjonowanie jednostki w życiu codziennym. Urzeczywistnianie wartości związanych z warstwą socjologiczną stanowi jedno z ważnych źródeł solidarności między narodami. Ta z kolei staje się zasadą moralną.

Warstwa kulturowa (kulturotwórcza) wyraża się w urzeczywistnianiu wartości zawartych w wytworach kultury wyższej – sztuce, poezji, muzyce, plastyce, a także wartości określających kulturę narodu, zawierających się w tradycjach narodowych, pamięci historycznej oraz kulturze ludowej. Wartości kulturowe dynamizują myślenie i wyobraźnię twórczą, stymulują rozwój talentów oraz wpływają na podjęcie procesu twórczego na rzecz rozwoju kultury. Urzeczywistnianie wartości kulturowych sytuuje młodego człowieka na określonej pozycji społecznej, wyznacza miejsce w grupie rówieśniczej, społeczności szkolnej, lokalnej, a nawet szerszej makrokulturowej.

Wartości kulturowe stwarzają niezbędne środowisko życia i rozwoju oraz ukierunkowują rozwój jednostek, społeczeństw i narodów. Tworzą również centrum kultury danego narodu. Stanowią o jego życiu, kształtują jego tożsamość, wyrażają to, co pozostaje indywidualne, ale jednocześnie zwrócone ku drugiemu człowiekowi, prowadzące do wspólnego rozwoju.

Warstwa kulturowa staje się podstawą budowania warstwy światopoglądowej, która kształtuje się jako ostatnia. Czynnikiem jej rozwoju są wartości osobowe – ostateczne. Decydują one o orientacji życiowej jednostki i wyznaczają, w jakim duchu i w jakim kierunku będą rozwiązywane poszczególne problemy życiowe. Mają one moc regulacyjną. Kierują myślami, wyobraźnią, decyzjami, projektami i działaniami osoby. Do wartości ostatecznych należą: szczęście, wiara, zbawienie, nadanie życiu sensu, życie rodzinne, szczęście osobiste, szczęśliwa miłość, miłość bliźniego, likwidacja nędzy i głodu na świecie, braterstwo między narodami, praca dla społeczeństwa, dobrobyt.

Wychowanie ku wartościom nie może mieć charakteru doraźnych, incydentalnych działań, lecz charakter procesu, permanentnie wzbogacanego i doskonalonego.

Każdy proces składa się z określonych ogniw, etapów, które zintegrowane ze sobą stanowią jego podstawę, decydują o jego treściowym zakresie.

Proces wychowania ku wartościom obejmuje po stronie nauczyciela następujące etapy:

- a) poznanie przez wychowawcę spektrum wartości preferowanych i urzeczywistnianych przez wychowanków;
- b) wspomaganie wychowanków w poznawaniu wartości i kształtowaniu umiejętności

- wnikania w istotę wartości, ich znaczenia w życiu człowieka oraz w wartościowaniu rzeczy i zjawisk w aspekcie aksjologicznym;
- c) wspomaganie wychowanków w akceptacji świata wartości;
 - d) motywowanie wychowanków do wolnego wyboru właściwych wartości;
 - e) wspomaganie wychowanków w urzeczywistnianiu wartości i budowaniu właściwych struktur hierarchicznych;
 - f) wspomaganie wychowanków w dokonywaniu samooceny w aspekcie urzeczywistnianych wartości;
 - g) inspirowanie wychowanków do działań animacyjnych w środowisku społecznym w celu budowania świata wartości w coraz szerszych kręgach społecznych;
 - h) wspomaganie wychowanków w działaniach animacyjnych i ich wartościowaniu.

Po stronie ucznia etapy procesu wychowania przedstawiają się następująco:

- a) uświadomienie sobie spektrum wartości preferowanych i urzeczywistnianych w swoim życiu;
- b) poznanie istoty wartości, ich kategorii oraz znaczenia w życiu człowieka – wzrost wiedzy o fenomenie wartości – oraz nabywanie umiejętności wartościowania rzeczy i zjawisk w aspekcie aksjologicznym;
- c) akceptacja świata wartości;
- d) rozwijanie w sobie potrzeby wyboru wartości i umiejętności kształtowania właściwej hierarchii;
- e) urzeczywistnianie we własnym postępowaniu właściwych struktur hierarchicznych;
- f) trafne wartościowanie siebie w aspekcie urzeczywistniania wartości;
- g) potrzeba działań animacyjnych w środowisku społecznym na rzecz urzeczywistniania wartości; przekonanie o słuszności tych działań, gotowość do ich podjęcia;
- h) zaangażowanie w podejmowanie działań animacyjnych oraz wartościowanie ich efektów.

Program wychowawczo-profilaktyczny Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Zagórowie opiera się na rozumieniu profilaktyki jako procesu zmierzającego do:

- wspierania pełnego rozwoju uczniów w zakresie zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego,
- wspomagania uczniów w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu,
- ograniczania i likwidowania czynników zaburzających ten rozwój i zdrowe życie.

Modyfikacja programu poprzedzona została diagnozą wśród uczniów, nauczycieli oraz rodziców uczniów, mającą na celu bieżącą identyfikację czynników ryzyka i przejawów zachowań dysfunkcyjnych występujących wśród uczniów naszej szkoły.

Do stworzenia niniejszego programu wykorzystano analizę problemów wychowawczych poszczególnych klas oraz problemy poszczególnych uczniów, rodziców i nauczycieli zgłaszających się do wychowawców lub pedagoga.

Budując i modyfikując program opieraliśmy się na:

- systemowym modelu profilaktyki zakładającym, iż niewłaściwe zachowania ucznia są wypadkową zależności zachodzących w środowisku szkolnym i domowym, a do osiągnięcia pożądaných efektów konieczna jest współpraca pomiędzy nauczycielami, dyrekcją szkoły, uczniami i rodzicami,
- modelu edukacji humanistycznej, którego celem jest rozwój osobowości ucznia,

- modelu edukacji społecznej, według którego niezbędne jest kształtowanie umiejętności przeciwstawiania się presji społecznej,
- modelu alternatywnych form, celem którego jest kształtowanie umiejętności aktywnego spędzania czasu wolnego w sposób konstruktywny,
- modelu promocji zdrowia obejmującym programy propagujące zdrowy styl życia bez nikotyny, alkoholu i narkotyków.

Podmiotowe traktowanie ucznia, wychowanie do wartości i spełnienie jego indywidualnych edukacyjnych i wychowawczych oczekiwań osiągniemy poprzez:

- 1/ zapewnienie w szkole atmosfery sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi osobowemu ucznia w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, sportowym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym.
- 2/ rozwijanie dociekliwości poznawczej ucznia ukierunkowanej na wzrost znaczenia turystyki jako dziedziny gospodarki,
- 3/ kształtowanie samodzielności uczniów w dążeniu do dobra zarówno w wymiarze indywidualnym jak i społecznym.
- 4/ rozwijanie u uczniów poczucia odpowiedzialności za siebie i innych, zwłaszcza pokrzywdzonych przez los potrzeby wolności jednostki w aspekcie wolności społeczności.
- 5/ uczenie szacunku dla dobra wspólnego.
- 6/ kierowanie się uznawanymi wartościami moralnymi, hierarchizacja wartości.
- 7/ kształtowanie otwartej postawy dialogu, umiejętności słuchania innych i komunikacji w stosunkach interpersonalnych.
- 8/ akceptację różnorodności rozwojowej każdego ucznia.
- 9/ wychowanie w duchu tolerancji, zrozumienia i szacunku dla innych osób, tradycji, religii i kultur,
- 10/ indywidualizowanie procesu nauczania, zajęcia dodatkowe dla uczniów zdolnych, zajęcia wyrównawcze dla uczniów słabych
- 11/ kształtowanie dojrzałości życiowej uczniów i przygotowanie ich do odpowiedzialnego sterowania własnym losem.

Wychowanie do wartości i stworzenie w szkole tożsamej, autentycznej wspólnoty nauczycieli, uczniów wymaga jasnego sprecyzowania zadań, powszechnej ich akceptacji i pełnej realizacji ze strony nauczycieli, uczniów, rodziców i innych osób związanych z życiem codziennym szkoły. Diagnoza rzeczywistych potrzeb uczniów, analiza ich osiągnięć i współpraca wszystkich nauczycieli stanowią klucz do osiągnięcia założonych przez szkołę celów.

Wychowanka należy traktować jako integralną całość. Stąd wynika praktyczny wniosek: **oddziaływania wychowawcze powinny mieć charakter integralny, docierać do wszystkich stron osobowych, by rozwijać w wychowankach zdolność do integracji myśli, czynów, słów, dawać pełną wizję świata i osoby ludzkiej.**

W kontekście powyższych założeń zasadne staje się określenie – choć w zarysie – pożądanego efektów wychowania do wartości:

- poszanowanie godności człowieka i jego praw;
- poczucie więzi i przynależności do własnego narodu, identyfikacja narodowa;

- miłość ojczyzny, postawa patriotyczna;
- postawa otwartości wobec innych;
- czynne uczestnictwo w politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym życiu kraju;
- poczucie wolności; dążenie do prawdy, sprawiedliwości, dobroci,
- prawości; budowanie pokoju;

Wartości	Rodzaj wydarzenia	Forma uroczystości, imprezy, wycieczki	Osoby odpowiedzialne	Termin
poszanowanie godności człowieka i jego praw;	-Dzień Edukacji Narodowej -Narodowe czytanie - Konkursy zorganizowane przez MGOK bądź Bibliotekę Publiczną - Święto Niepodległości - Dzień profilaktyki - Spotkania Bożonarodzeniowe -Świąteczna zbiórka żywności -„Góra Grosza” -akcje charytatywne, wolontariacie	-Apele okolicznościowe -Uroczystości organizowane przez Bibliotekę Publiczną i MGOK w Zagórowi - uroczystości o charakterze gminnym i powiatowym	Wg harmonogramu uroczystości szkolnych	Zgodnie z harmonogramem uroczystości
poczucie więzi i przynależności do własnego narodu, identyfikacja narodowa	-Powiatowy Konkurs Poezji i Pieśni o Tematyce Patriotycznej -Dzień Edukacji Narodowej - Święto Niepodległości, obchody gminne, obchody powiatowe	Konkursy, występy młodzieży, kół tanecznych	Wychowawcy klas, n-le wg harmonogramu uroczystości szkolnych	Zgodnie z harmonogramem uroczystości
miłość ojczyzny,	-Narodowe czytanie	Zgodnie z kalendarzem uroczystości	n-le wg harmonogramu	Zgodnie z harmonogramem

postawa patriotyczna;	-Święto Niepodległości - Święto Patronów szkoły - Uroczystość z okazji obchodów 3-maja, 11 listopada- obchody gminne i powiatowe ,		uroczystości szkolnych	em uroczystosci
postawa otwartości wobec innych;	-Olimpiada przedsiębiorczości - Olimpiada zdrowy styl życia - Dzień Języków Obcych	Konkursy tematyczne, spotkania	Wychowawcy klas, n-le wg harmonogramu uroczystości szkolnych	Zgodnie z kalendarzem imprez
czynne uczestnictwo w politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym życiu kraju, środowiska lokalnego	- Dzień Patrona - Dzień Edukacji Narodowej -Dzień Niepodległości - imprezy o charakterze lokalnym	Apele okolicznościowe, uroczystości o charakterze lokalnym organizowane przez Urząd Gminy w Zagórowie , MGOK i Bibliotekę Publiczną	Wychowawcy klas, n-le wg harmonogramu uroczystości szkolnych	Zgodnie z kalendarzem imprez
poczucie wolności; dążenie do prawdy, sprawiedliwości, dobroci, prawości;	- apele okolicznościowe zgodnie z harmonogramem pracy szkoły -działalność wolontariacka	Apele okolicznościowe, uroczystości o charakterze lokalnym	Wychowawcy klas, n-le wg harmonogramu uroczystości szkolnych	Cały rok

II. DIAGNOZA ZAGROŻEŃ

Tworzenie Szkolnego Programu Wychowawczo-profilaktycznego wymaga określenia obszarów problemowych i dostosowania do nich konkretnych, zaplanowanych działań.

Diagnoza problemów wychowawczych została przeprowadzona przez:

1. Relacje wychowawców klas na temat problemów wychowawczych w danej klasie.
2. Przeprowadzenie ankiet wśród uczniów, rodziców i pracowników szkoły.
3. Rozmowy z rodzicami, zarówno indywidualne jak i zbiorowe.
4. Analizę dokumentacji szkolnej oraz obserwacje zachowań uczniów w sytuacjach szkolnych.
5. Analizę sytuacji rodzinnej i środowiskowej uczniów.
6. Wnioski z prac Rady Pedagogicznej.

Podstawowym celem badań było zebranie wiarygodnych informacji dotyczących występowania i rozmiarów takich zjawisk jak: używanie substancji psychoaktywnych (tytoń, alkohol, narkotyki), agresja wśród młodzieży, trudności szkolne, brak troski o własne zdrowie. Jednocześnie zwrócono uwagę na rozpoznanie czynników chroniących tj. więzi rodzinne, zainteresowania uczniów, aktywne spędzanie wolnego czasu, pozytywny wpływ grupy rówieśniczej. Istotnym elementem diagnozy było rozpoznanie oczekiwań rodziców wobec konstruowanego programu oraz ich nastawienia i chęci zaangażowania się w realizowanie tego programu.

Z diagnozy sytuacji w szkole wynika, że najczęstszymi zachowaniami ryzykownymi podejmowanymi przez uczniów są:

1. Palenie papierosów.
2. Spożywanie alkoholu.
3. Kontakt z substancjami chemicznymi nieznanego pochodzenia tzw. „dopalaczami” oraz narkotykami.
4. Problemy rodzinne (trudności finansowe, emocjonalne, psychologiczne i zdrowotne).
5. Przedwczesna inicjacja seksualna i i niewłaściwe w tym obszarze zachowania (ryzykowne zachowania prowadzące do przedwczesnego macierzyństwa i ojcostwa oraz przenoszenia chorób zakaźnych, problemy emocjonalne).
6. Brak zainteresowania nauką.
7. Niekontrolowany czas spędzany w Internecie.
8. Zachowania agresywne – cyberprzemoc.
9. Absencja szkolna.
10. Problemy natury psychicznej: problemy uczuciowe, niska samoocena, zaburzenia nastroju, fobie szkolne, stany depresyjne, zaburzenia jedzenia.

Za bardzo ważne uczniowie uznali działania związane z radzeniem sobie z emocjami i przeciwdziałaniem depresji wśród młodzieży.

Dla rodziców niezwykle ważne jest doskonalenie umiejętności kompetencji wychowawczych w zakresie właściwego reagowania na określone zachowania dzieci w sytuacjach mogących pojawić się w życiu codziennym.

Przedstawiona powyżej ocena stanu wyjściowego w zakresie zagrożeń i problemów wychowawczych pozwoliła na sformułowanie głównych celów Szkolnego Programu Wychowawczo- Profilaktycznego, a następnie wyznaczenie zadań i sposobów ich realizacji, służących osiągnięciu założonych celów.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Stwarzanie uczniom warunków do samorealizacji, stawania się zdrowym fizycznie, psychicznie i społecznie,
2. Przeciwdziałanie czynnikom szkodliwym dla zdrowia (stresom, różnego rodzaju zagrożeniom, przemocy, itp.)
3. Rozwijanie zainteresowań i systemu wartości uczniów.
4. Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec problemu uzależnień.

Działania profilaktyczne będą prowadzone w następujących obszarach:

1. Zdrowie – edukacja zdrowotna
2. Relacje – kształtowanie postaw społecznych
3. Kultura – wartości, normy, wzory zachowań
4. Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych

ELIMINOWANIE NIKOTYNIZMU WŚRÓD MŁODZIEŻY

Cele szczegółowe:

- Uczeń posiada informacje na temat wpływu nikotyny na organizm człowieka
- Uczeń wie jaki wpływ wywiera nikotyna na życie osobiste i rodzinne zażywających i ich rodzin
- Uczeń zna prawne konsekwencje używania produktów nikotynowych w miejscach publicznych
- Uczeń dostrzega społeczne skutki używania nikotyny (choroby płuc, nowotwory...)
- Uczeń postrzega zdrowy styl życia jako atrakcyjniejszy od używek

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Termin realizacji
Wpływ środków nikotynowych na organizm człowieka	- pogadanki - wykład - konkursy - projekcja filmów video -realizacja programu ARS -warsztaty w ramach tygodnia dla zdrowia	- wychowawcy - pedagog - nauczyciele wf - pielęgniarka szkolna	-filmy edukacyjne -literatura fachowa	Cały rok
Przedstawienie skutków fizycznych, psychicznych i prawnych zażywania nikotyny	- gazetki ściennie - filmy edukacyjne - wystawy tematyczne	- pedagog - wychowawcy - nauczyciele wf	- modele i plansze płuc -filmy edukacyjne	Cały rok
Promocja zdrowego stylu życia	- konkursy tematyczne	pedagog, pielęgniarka	środki finansowe na	Cały rok

i aktywności fizycznej	- prelekcja - konkursy -szkolny tydzień dla zdrowia	szkolna, n-le wg harmonogramu wydarzeń szkolnych	nagrody w konkursach	
Ukazanie moralno – etycznych skutków niktynizmu	Dyskusje z młodzieżą w ramach lekcji religii, godz. wychowawczych, spotkań profilaktycznych	ksiądz, katecheta, wychowawcy, pedagog		Cały rok
	organizowanie zajęć dotyczących przyczyn i konsekwencji używania środków psychoaktywnych (papierosy, e-papierosy,) pomiar tlenku węgla w wydychanym przez palaczy powietrzu, kampania „Melanż - oczekiwania vs. rzeczywistość”.			

UKAZANIE I ELIMINOWANIE SZKODLIWOŚCI PICIA ALKOHOLU

Cele szczegółowe:

- Uczeń postrzega alkoholizm jako chorobę a nie jako styl bycia,
- Uczeń potrafi odmówić spożycia alkoholu
- Uczeń jest świadomy swej wartości, nie obwinia się za chorobę alkoholową swoich najbliższych
- Uczeń zna adresy placówek specjalizujących się w pomocy rodzinom alkoholików

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Termin realizacji
Informowanie i ukazywanie negatywnych skutków picia alkoholu	- filmy video wykorzystanie zasobów kampanii „Melanż - oczekiwania vs. rzeczywistość”, - pogadanki - dyskusje - prelekcje - udział w konkursach dotyczących	- pedagog - wszyscy wychowawcy - rodzice - zaproszeni goście	- filmy edukacyjne - środki finansowe na opłacenie prelegenta z poradni ds. uzależnień - tablice, modele i preparaty narządów zmienionych chorobowo tkanek i narządów	Cały rok

	profilaktyki uzależnień - spektakle profilaktyczne - realizacja programu ARS, czyli jak dbać o miłość, warsztaty w ramach szkolnego tygodnia dla zdrowia			
Kształtowanie umiejętności mówienia „tak” i „nie”	- obserwacja zachowań uczniów - ankiety - pogadanki - dyskusja - spektakle profilaktyczne	-wszyscy pracownicy szkoły i rodzice - aktorzy	- środki finansowe na opłacenie przedstawienia teatralnego	Cały rok
Uświadamianie uczniom, że szanowanie siebie jest dobrym początkiem drogi do szanowania wszystkich ludzi	- pogadanki -wykłady - spektakle profilaktyczne	- pedagog - wszyscy nauczyciele zwłaszcza katecheci - nauczyciele akademiccy (w ramach wykładów otwartych)	- filmy edukacyjne (asertywność, tolerancja, mowa gestów)	- zajęcia z wybranych zagadnień z psychologii społecznej, biologii wg planu dydaktyczno-wychowawczego - wiosna

PROMOWANIE ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

Cele szczegółowe

- Uczeń zna skutki i przyczyny chorób cywilizacyjnych tj. cukrzyca, choroby serca, otyłość ,alkoholizm , anoreksja , bulimia , choroby alergiczne
- Uczeń zna metody przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym
- wybiera zdrowe odżywianie i aktywny wypoczynek jako jedyne narzędzie w walce z chorobami cywilizacyjnymi
- Uczeń troszczy się o swoje zdrowie i zdrowie innych
- Uczniowie rozumieją potrzebę aktywności fizycznej
- Uczniowie zdają sobie sprawę z następstw stosowanej diety niewskazanej przez lekarza bądź dietetyka
- Uczeń potrafi unikać zachowań ryzykownych związanych z rozprzestrzenianiem się chorób zakaźnych w tym AIDS
- Uczeń podchodzi z szacunkiem i zrozumieniem do osób chorych

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Termin realizacji
Zapoznanie uczniów z problematyką chorób cywilizacyjnych	- filmy video - pogadanki - dyskusje - prelekcje - realizacja programów „wybierz życie – pierwszy krok” „Ars – czyli jak dbać o miłość”	- pedagog - zaproszeni goście -wychowawcy	- filmy edukacyjne - tablice, modele i preparaty narządów zmienionych chorobowo tkanek i narządów	Cały rok
Propagowanie aktywnego wypoczynku wśród uczniów	- biwaki, - wyjazdy na basen - wyjazdy jednodniowe - pogadanki - organizacja sparingów i olimpiad sportowych - warsztaty prowadzone przez specjalistów w ramach tygodnia dla zdrowia	-nauczyciele przedmiotów zawodowych w klasach turystycznych - nauczyciele wf-u - wychowawcy	- środki na dofinansowanie wyjazdów dla młodzieży	Cały rok
Propagowanie zdrowego odżywiania	Organizacja Dnia Zdrowia Dnia Profilaktyki, tygodnia dla zdrowia Akcja ulotkowa Wystawy tematyczne	- nauczyciele wf, - nauczyciele biologii, - pedagog	- filmy edukacyjne -literatura fachowa	Cały rok
Poznanie zasad zdrowego odżywiania na każdym etapie życia	- pogadanki - wykłady - prelekcje - wystawy - konkursy - lekcje na których uwzględniono treści w ramach realizacji prozdrowotnej ścieżki edukacyjnej - skutki złych nawyków żywieniowych (nadwaga, otyłość, bulimia, anoreksja)	- wszyscy wychowawcy - młodzieżowi liderzy zdrowia - pedagog	- środki finansowe na zakup nagród - tablice i plansze dotyczące układu pokarmowego	cały rok szkolny
Motywowanie do troski o zdrowy tryb życia	- prezentacje multimedialne	Motywowanie do troski o zdrowy tryb życia	- prezentacje multimedialne	Motywowanie do troski o zdrowy tryb życia

Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób pokrzywdzonych Ratownictwo medyczne Kampania Drugie Życie	- organizacja akcji charytatywnych np. zbiórki krwi - warsztaty dotyczące udzielania pierwszej pomocy - konkursy i olimpiady - apele i happeningi dotyczące problematyki zdrowotnej	- zaproszeni goście np. strażacy i ratownicy medyczni - wychowawcy - wszyscy nauczyciele	- materiały do organizacji happeningów	Cały rok
Rozwijanie świadomości na temat zachowań ryzykownych	- pogadanki - happeningi - wykłady - dyskusje - gazetka ścienna - filmy	- nauczyciele pracujący w ramach przyrodniczego i wychowawczego zespołu. - pedagog szkolny	- filmy edukacyjne - literatura fachowa	Cały rok

PROBLEMY OSOBISTE (trudności finansowe, emocjonalne, psychologiczne i zdrowotne)

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	terminy
Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów natury psychicznej: zaburzenia nastroju, nerwice, depresje, zaburzenia jedzenia.	Prowadzenie psychoedukacji wśród uczniów, rodziców, nauczycieli na temat przyczyn i objawów zaburzeń jedzenia, nerwic, depresji, samobójstw wśród młodzieży	Wychowawcy klas i pedagog, zaproszeni goście	Filmy edukacyjne	Cały rok szkolny
	organizowanie zajęć warsztatowych dotyczących radzenia sobie z emocjami, ze stresem			

	stwarzanie przyjaznych uczniowi warunków nauki w czasie lekcji,			
	<p>prowadzenie zajęć wychowawczych na temat: budowania relacji międzyludzkich radzenia sobie z nieśmiałością i odrzuceniem, możliwości pomocy w sytuacjach trudnych</p>			

ŚWIADOME RODZICIELSTWO

Cele szczegółowe

- uczeń rozumie zagrożenia związane z wczesną inicjacją seksualną
- uczeń zna metody antykoncepcji naturalnej i nienaturalnej
- zna osoby i instytucje, które mogą Mu udzielić wsparcia zarówno w sferze emocjonalnej jak i finansowej

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Termin realizacji
Emocjonalne i prawne aspekty wczesnej inicjacji seksualnej młodzieży	- filmy video - pogadanki - dyskusje - prelekcje	- nauczyciel biologii, katecheci - zaproszeni goście - wychowawcy	- filmy edukacyjne - tablice, plansze anatomiczne	Cały rok
Antykoncepcja sztuczna i naturalna	- pogadanki - wykłady	-wychowawcy - katecheci - pielęgniarka -n-l biologii		Cały rok

Podstawowe aspekty higieny ciąży	- pogadanki - wykłady - spektakle profilaktyczne - wizyty w szkole rodzenia	- wszyscy nauczyciele zwłaszcza nauczyciel biologii - zaproszeni goście	- filmy edukacyjne	Cały rok
----------------------------------	--	--	--------------------	----------

UKAZANIE I ELIMINOWANIE SZKODLIWOŚCI ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH I DOPINGUJĄCYCH

Cele szczegółowe :

- Uczeń ma świadomość zagrożeń dla zdrowia i życia będących skutkiem zażywania narkotyków i środków dopingujących
- Uczeń zna skutki zdrowotne zażywania w/w środków
- Uczeń zna prawne skutki używania w/w środków
- Uczeń rozumie społeczne skutki używania w/w związków chemicznych
- Uczniowie i ich rodzice znają adresy poradni ds. uzależnień

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Terminy realizacji
Uświadomienie zagrożenia płynącego z zażywania narkotyków, dopalaczy	- spotkania z zaproszonymi gośćmi : psycholog, policjant - projekcja filmów - konkursy - tablica informacyjna - gablota z ulotkami - spektakle profilaktyczne	- pedagog - wszyscy nauczyciele - zaproszeni goście pielęgniarka szkolna	- środki finansowe na opłacenie prelegentów - literatura fachowa	Cały rok szkolny
Zapoznanie uczniów i rodziców z aktami prawnymi dotyczącymi stosowania i rozprowadzania środków niedozwolonych	- pedagogizacja rodziców - gazetki ściennie - prelekcje - warsztaty dla nauczycieli i rodziców	- dyrektor szkoły - zaproszeni goście wychowawcy klas, pedagog	- literatura fachowa	Jesień
Fizyczne i psychiczne zmiany w	- spektakle dydaktyczno-wychowawcze	- pedagog - nauczyciele - rodzice	- środki finansowe na opłacenie	Cały rok

organizmie pod wpływem środków niedozwolonych	<ul style="list-style-type: none"> - konkursy dla młodzieży dotyczące tematyki nałogów i uzależnień - realizacja programu ARS - warsztaty w ramach tygodnia dla zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> - zaproszeni goście - pielęgniarka szkolna 	spektakli teatralnych i nagrody w konkursie	
Poznanie skutków moralnych i społecznych zażywania środków niedozwolonych	<ul style="list-style-type: none"> - prezentacje - wykłady - warsztaty - wykłady prowadzone przez uczniów przeszkolonych przez SANEPID – młodzieżowych liderów zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> - zaproszeni goście - uczniowie - nauczyciele - higienistka szkolna - młodzież 	- środki finansowe na opłacenie szkoleń dla młodzieży	Cały rok
Propagowanie zdrowego stylu życia wśród młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> - wycieczki - wyjazdy rekreacyjne (basen , kręgielnia) - rajdy - konkursy fotograficzne - zachęcanie do udziału w różnych dyscyplinach sportowych - zajęcia online prowadzone przez instruktorów 	wszyscy nauczyciele		Cały rok

KONTAKT Z SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI NIEZNANEGO POCHODZENIA

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Terminy realizacji
Zapoznanie uczniów z problematyką uzależnień	organizowanie i prowadzenie zajęć na temat: kształtowania umiejętności interpersonalnych, efektywnej pracy w grupie, asertywności, budowania systemu wartości, wyznaczanie celów życiowych, podejmowanie decyzji, planowania czasu wolnego	Wszyscy nauczyciele, pedagog		Cały rok szkolny

	Realizacja programu „Ars- czyli jak dbać o miłość”			
	organizowanie zajęć dotyczących przyczyn i konsekwencji używania środków psychoaktywnych (papierosy, e-papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze),	Wychowawcy na lekcjach wychowawczych oraz katecheci, księża, nauczyciele wychowania fizycznego		Cały rok szkolny
	przeprowadzanie ankiet diagnozujących problem kontaktów uczniów z substancjami uzależniającymi	Pedagog, wychowawcy	Ankiety	I semestr
	dostarczanie rodzicom informacji o przyczynach i objawach używania narkotyków, instytucjach świadczących pomoc,	Wychowawcy, zaproszeni goście		Wywiadówka semestralna
	organizowanie spektakli i zajęć profilaktycznych	Pedagog szkolny		Cały rok
	w przypadku stwierdzenia używania substancji psychoaktywnych przez ucznia następuje zawarcie kontraktu z uczniem i rodzicem oraz skierowanie do specjalistycznych instytucji,	Wychowawcy, pedagog, dyrekcja		Cały rok szkolny
	angażowanie uczniów w działalność pozalekcyjną i pozaszkolną	Wszyscy nauczyciele		Cały rok szkolny

BEZPIECZEŃSTWO W SIECI

Cele szczegółowe

- Uczniowie znają zasady bezpiecznego korzystania z Internetu
- Uczniowie znają niekorzystny wpływ gier komputerowych na psychikę młodego człowieka
- Uczniowie są świadomi zagrożeń płynących z zawierania internetowych znajomości
- Uczniowie potrafią racjonalnie planować czas spędzony przy komputerze

Treści	Sposoby realizacji	Realizatorzy	Potrzebne środki	Termin realizacji
Rozwijanie świadomości na temat zagrożeń internetowych. Bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie z zasobów dostępnych w sieci.	- pogadanki - dyskusje - gazetka ścienna - konkursy	- wychowawcy - nauczyciele przedmiotów informatycznych - opiekunowie pracowni komputerowych	- literatura fachowa Internet	Cały rok
Motywowanie do świadomego i bezpiecznego korzystania z gier komputerowych i Internetu	- warsztaty na lekcjach wychowawczych	Wychowawcy, nauczyciel informatyki	- dostęp do Internetu	Cały rok
Sposoby radzenia sobie z nieśmiałością (uświadamianie problemu związanego z anonimowością w sieci) Cyberprzemoc i jej aspekty prawne.	-pogadanki - dyskusje - spotkania z zaproszonymi gośćmi	-pedagog - wychowawcy	Dostęp do Internetu	Cały rok
Zasady planowania czasu spędzanego przy komputerze	- pogadanki - dyskusje - analiza ankiet	nauczyciel informatyki nauczyciele wf wychowawcy	Literatura fachowa	Cały rok

Mimo permanentnego wspierania rodziców w procesie wychowania nadal obserwuje się Ich bezradność w wielu sytuacjach trudnych. W bieżącym roku szkolnym nadal będą prowadzone działania w ramach kształtowania kompetencji wychowawczych.

Formy realizacji:

- odczyty,
- prelekcje,
- pokazy filmów,
- spotkania z zaproszonymi gośćmi

Prowadzenie prelekcji i zajęć warsztatowych dla rodziców w zależności od potrzeb zgłaszanych przez wychowawców.

Tematyka i harmonogram prelekcji dla rodziców

Termin	Tematyka	Odpowiedzialni	Formy realizacji	Uwagi
Wrzesień	Organizacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej na terenie szkoły. Typowe trudności przeżywane przez młodzież w okresie dorastania. Egzaminy zewnętrzne.	Pedagog wychowawcy klas.	Informacja pisemna dla wychowawców. Gazetka informacyjna. Spotkanie z rodzicami	
I semestr	Doskonalenie umiejętności kompetencji wychowawczych rodziców w zakresie właściwego reagowania na określone zachowania dzieci w sytuacjach mogących pojawić się w życiu codziennym.	pedagog	Pakiet informacyjny, Prelekcje	Przy współpracy PPP
II semestr	Przeciwdziałanie uzależnieniom i depresji.	pedagog, wychowawcy klas	Prelekcje	Przy współpracy KPP, PPP.

IV INSTYTUCJE WSPOMAGAJĄCE SZKOŁĘ W DZIAŁANIACH WYCHOWAWCZO- PROFILAKTYCZNYCH

Działania szkoły w zakresie wychowania i profilaktyki powinny być wspierane przez współpracę z określonymi instytucjami.

Podczas realizowania zadań wynikających ze Szkolnego Programu wychowawczo - profilaktycznego przewiduje się współpracę z następującymi instytucjami:

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Słupcy
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zagórowie
3. Powiatowa Komenda Policji w Słupcy i Komisariat Policji w Zagórowie
4. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Słupcy
5. Sąd Rejonowy w Słupcy
6. Urząd Miejski w Zagórowie
7. Starostwo Powiatowe w Słupcy
8. Parafia św. Piotra i Pawła w Zagórowie
9. Miejski Dom Kultury w Zagórowie
10. Miejski Ośrodek Sportu w Słupcy

EWALUACJA PROGRAMU

Szkolny program profilaktyki realizowany będzie przez rok szkolny. Do całościowej oceny programu posłużą następujące wskaźniki skuteczności:

1) Wiedza, postawy i zachowanie uczniów;

- czy uczniowie potrafią radzić sobie z trudnościami?
- czy potrafią współpracować w grupie?
- czy poznali podstawowe informacje dotyczące środków odurzających?
- czy potrafią powstrzymać się przed używaniem tych substancji?
- czy zrozumieli istotę przemocy, presji rówieśniczej, i potrafią się jej przeciwstawić, istotę problemów psychicznych: zaburzeń nastroju, nerwicy, depresji, zaburzeń w jedzeniu?
- czy nabyli prawidłowe postawy wobec: nauki szkolnej używania środków psychoaktywnych i odurzających się rówieśników?

2) Aktywność alternatywna uczniów;

- czy włączają się do różnorodnych działań i programów realizowanych na terenie szkoły?
- czy uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych?
- czy podejmują działania o charakterze charytatywnym, wolontariatu?

3) Zmiany w funkcjonowaniu szkolnym;

- czy nastąpił wzrost osiągnięć szkolnych?
- czy poprawiła się frekwencja uczniów na zajęciach?
- czy nastąpiło zmniejszenie liczby aktów przemocy?
- czy zmniejszyła się liczba interwencji wychowawczych w związku z problemami dydaktycznymi i wychowawczymi?

